Læreplanens principdel for:

Rudolf Steiner børnehaven

Nøkken

Udgivet af:
Rudolf Steiner børnehaven Nøkken
Støvnæs alle 41
2400 Kbh. NV

Tekst og layout:
Personalet og bestyrelsen i Nøkken.
Foto er gengivet med forældrenes tilladelse.

Indhold

Præsentation af Nøkken ... 3
Børnesyn - holdninger og værdier ... 5
Målsætning og grundlag ... 5
Det pædagogiske grundlag ... 6
Barnet er efterlignende ... 6
Barnet er sansende ... 6
Barnet er rytmisk ... 7
Den pædagogiske læreplan for Nøkken ... 7
Barnets alsidige personlige udvikling ... 8
Social udvikling ... 12
Kommunikation og sprog ... 13
Krop, sanser og bevægelse ... 14
Natur, udeliv og science ... 15
Kultur, æstetik og fællesskab ... 17
Præsentation af børnegruppen ... 19
Børnehavens aktiviteter ... 19
Dagsrytme ... 20
Ugerytme ... 20
Årsrytme ... 20
Forældremøder ... 21
Udsatte børns læring ... 21
Overordnet mål for ledelse og personale ... 22
Overordnet mål for forældresamarbejde ... 23
Høstmarked, bestyrelse og økonomi ... 24
Det pædagogiske læringsmiljø ... 25
Det fysiske læringsmiljø ... 25
Psykisk børnemiljø- Børnefællesskaber ... 26
Hygiejne ... 27
Lokalsamfundet ... 28
Fokuspunkter samlet for haven som helhed - LILLE & STORE NØKKEN ... 29
Dokumentation og evaluering af praksis i Nøkken ... 31
Bilag 1: Sammenfatning af visions dag i Nøkken ... 34
Bilag 2: Eksempel på nyhedsbrev til forældre ... 38

Præsentation af Nøkken

Rudolf Steiner børnehaven
Nøkken
Støvnæs alle 41
2400 Kbh. NV

Normering:
Børn i antal: min. 24 i alderen 1-6 år.
Vi tilstræber at være 8 lille Nøkker og 18 store Nøkker.

Personale:
1 leder i 37 timer
1 pædagog i 36,5 timer
2 pædagoger i 33,5 timer

Leder:
Susan Ljungbeck Strandfelt

Bestyrelse:
4 forældrerepræsentanter
1 antroposofisk medlem
1 leder
1 medarbejderrepræsentant

Åbningstider:
07:30 – 14:45

(Personalemøde hver torsdag kl. 14.30-16.30)

Pinsetur i dyrehaven

Henvisninger:

"Nøkken – en have for børn"
Bogudgivelse af Helle Heckmann

"Nokken – A garden for Kids"
Festskrift sept. 03

"Barndommens baghave"
Bog og dvd af Helle Heckmann

"De små"
Dvd af Helle Heckmann

"Barn, du er vores ansvar"
Bog og DVD af Helle Heckmann

"I haven er leg læring"
Bog og DVD af Helle Heckmann

"De fem gyldne nøgler"
Bog af Helle Heckmann

"Under the Trees"
Bog af Helle Heckmann og bekendte.

Nøkkens hjemmeside: http://boernehavennoekken.dk/
Her findes under indmeldelse et link til:
"Pædagogisk grundlag for Rudolf Steiner dagtilbud"
-Beskrivelse af børnesyn, pædagogisk grundlag og læringsmiljø

Børnesyn - holdninger og værdier

Målsætning og grundlag

Det overordnede mål for børnehaven er at skabe et miljø omkring børnene, hvor det enkelte barn får mulighed for at udvikle de egenskaber, som det ud fra sit indre væsen skal bruge for at finde sin egen vej i livet.
Udgangspunktet for pædagogikken og de daglige rutiner skal findes i Rudolf Steiners pædagogiske impulser, hvis overordnede sigte bedst illustreres med følgende citat af Rudolf Steiner:

> "Al opdragelse er selvopdragelse. Vi er, som forældre og pædagoger, (opdragere og lærere) egentlig kun omgivelser for barnet, der opdrager sig selv. Vores opgave er at skabe de gunstige omgivelser, for at barnet kan opdrage sig selv således, gennem os, som det gennem sin inderste skæbne må opdrage sig selv."

Det pædagogiske grundlag stammer fra Antroposofien, som er den betegnelse Rudolf Steiner gav sin livsfilosofi eller åndsvidenskab. Antroposofi kan oversættes til "menneskevisdom" eller "visdom om mennesket".

Sammenslutningen af Rudolf Steiner dagtilbud har udarbejdet et pædagogisk grundlag der er at finde på Nøkkens hjemmeside under praktisk information – lovpligtigt:

> "Pædagogisk grundlag for Rudolf Steiner dagtilbud"
> -Beskrivelse af børnesyn, pædagogisk grundlag og læringsmiljø.

Æggeskal fra en solsort

Tumlen

Det pædagogiske grundlag

I Rudolf Steiners forståelse af mennesket, består mennesket både af et legemligt, sjæleligt og åndeligt væsen, som hver især må næres og udvikles livet igennem. I det pædagogiske arbejde tages der således sigte på både barnets legemlige, sjælelige og åndelige udvikling, dog med det udgangspunkt, at barnet i den første 7-års periode primært er koncentreret om sin legemlige udvikling. Det betyder, at kroppens udvikling, motorik og bevægelse er meget centrale omdrejningspunkter for mange af aktiviteterne i børnehaven.

Et andet centralt element er, at barnet opfattes som et viljesvæsen, forstået på den måde, at når barnet står i en situation så handler det først, derefter føler det noget og til sidst tænker det eventuelt over hvad der skete. Dette hænger
sammen med, at de såkaldte eksekutive funktioner i frontallapperne i hjernen først er ved at udvikle sig i denne alder. For voksne forløber denne proces modsat, dvs. vi tænker og overvejer, så føler vi efter og til sidst handler vi.
For at imødekomme barnet som viljesvæsen, arbejdes der ud fra følgende pædagogiske forståelse:

Barnet er efterlignende

Barnet udvikler sig og lærer gennem medmenneskelig omgang og efterligning, hvorfor der skabes sociale forhold og igangsættes aktiviteter, som er meningsfulde og efterlignelsesværdige for barnet. Det betyder bl.a., at kommunikationen med børnene skal være positiv, venlig og respektfuld, ligesom personalet gennem praktiske gøremål, håndværk og historier giver næring til børnenes udfoldelse.

Barnet er sansende

Barnet lever i sine sanser. Sanseindtryk og -oplevelser danner grundlag for hele barnets udvikling, herunder dets relation til omverdenen og forståelse af sig selv. Sanseorganisationen stimuleres på en måde, der tager hensyn til både den legemlige, sjælelige og åndelige udvikling i barnet. I Nøkken arbejdes der først og fremmest med sanserne gennem naturen, hvor de fire elementer jord, vand, luft og ild danner grundlag for et hav af oplevelser året rundt. Herudover omgives barnet kun med naturægte materialer og får biodynamisk og/eller økologisk, vegetarisk kost mm.

Barnet er rytmisk

Rytme, herunder gentagelse og overskuelighed, er helt centralt for planlægningen af den enkelte dag, ugen og året. Børnehaven har således en fast daglig rytme, en fast ugerytme, samt en fast årsrytme, der så vidt muligt forsøges overholdt. I disse rytmer tages der hensyn til både inden- og udendørs gøremål, årstiderne, vekslen mellem fri leg og voksenstyret aktivitet etc. Det betyder blandt andet, at børnehaven har nogenlunde faste afleverings- og hentetider, så børnene kan følge hinanden dagen igennem.

De store laver sandhedsbælter til Skt. Michaels fest

Den pædagogiske læreplan for Nøkken

Læreplanens seks fokusområder er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskaber

Barnets alsidige personlige udvikling

Barnet udvikler sig som et harmonisk, alsidigt og selvstændigt menneske, der kan tage initiativer.

At skabe et ressourcestærkt harmonisk menneske, forudsætter en barndom, hvor der er blevet taget hensyn til de særlige behov og tendenser som præger barndommen. Barnet lever i og med sin verden med hele sin krop og er nærmest ét med sine omgivelser. Dette betyder at omverdenens bevægelser, handlemåder, stemninger, bliver en del af barnet og dets udvikling, hvorfor alle omgivelser omhyggeligt bør modsvare barnets behov.

For det helt lille barn (0-3 år) er en nærværende tryg tilknytning til en omsorgsperson helt essentielt for at udvikle de forbindelser i hjernen, der senere i livet vil danne grundlag for personligheden. Den trygge tilknytning øger tilliden til omverdenen, som igen øger engagement, livsduelighed, gåpåmod og indlæringsevne.
I Nøkken er vi meget bevidste om dette, og kommer det i møde hos de mindste på forskellige måder. Først bygger vi bro mellem pædagoger og forældre på et hjemmebesøg, for at understøtte deres tillid til børnehaven og pædagogen der skal indkøre barnet. Når forældrene føler sig trygge, kan barnet mærke det og overgangen fra hjem til institution bliver betydeligt lettere.

Vi benytter os af en "primær pædagog" til hvert nyt barn som starter. Dvs. at barnet som udgangspunkt kun skal forholde sig til én voksen, fra det ankommer til det bliver hentet. Dette er muligt, fordi vi som deltidsinstitution ikke har behov for rulleskemaer, som ofte betyder at pædagoger kommer og går i løbet af dagen. Vi møder og går alle samtidig. I og med at barnet har samme omsorgsperson dagen igennem, skaber det muligheden for tryg tilknytning fra starten. Alle andre voksne arbejder på et indre plan med relationen til barnet, da målet er at alle voksne er lige betydningsfulde.

Den faste rytme understøtter også denne tilknytning, da pædagogen ikke hele tiden skal forholde sig til, hvad vi skal finde på af aktiviteter i hverdagen. Hver dag har sin rytme, børnene kender den, pædagogerne kender den. Inden for den ramme har pædagogen mulighed for at være fuldstændig nærværende med det lille barn. I dette nærvær bliver det muligt at se hvert enkelt barn, lige netop dér hvor det er. Her kan pædagogen understøtte den udviklende individualitet og hele tiden være på forkant og forudse eventuelle konflikter ved at skabe muligheder frem for begrænsninger.

Da Nøkken er en integreret institution og vi alle bruger det meste af dagen samlet, er overgangen fra Lillenøkken til Storenøkken relativ nem for barnet. Pædagogerne i Storenøkken begynder allerede at bygge bro til barnet flere uger før det skal rykke op i Storenøkken, det kommende 3 års barn får lov at deltage i sanglegen med de store, komme på besøg under fri leg indendørs og få en tur i syngegyngen af de større børn.

Sammenhænge – overgange - tilknytning

Vi lægger stor vægt på, at skabe trygge tilknytningsrelationer mellem voksen og barn hvilket igen forplanter sig fra barnet ud i børnegruppen.
Fra tilknytningsforskningen ved vi at børnene har brug for, at de primære voksne er nærværende, ser dem og glædes med dem, når de udforsker verden og leger uden, eller sammen med andre børn. Ikke desto mindre, har de også brug for en voksen når der er noget der går galt, når tingene ikke vil lykkes eller følelserne tager over.

Vi møder barnet i dets positive følelser og understøtte den del af barnets oplevelser der handler om glæden, fornøjelsen og nysgerrigheden, men vi møder også barnet i dets negative følelser, giver dem plads og sætter ord på.
Derfor er den "gode tilknytning" en afgørende pædagogisk overvejelse og praksis i Nøkken.
Det sker primært gennem omsorg og støttende aktiviteter i løbet af dagen.
Mødet med barnet om morgenen, den kærlige velkomst som pædagogernes øjne giver, håndtryk, berøring og stemmens rolige lyd eller stille sang, er alle med til at danne tilknytning. Det er vores forståelse at det lille barn knytter an via sanserne, og den form for tilknytning bliver ved med at være det grundlag, som alt andet hviler på.
Derfor er kropssproget et meget vigtigt redskab. Fysisk omsorg er også en vigtig del af at skabe tryg tilknytning ved f.eks at tage barnet på skødet, holde om det, stryge det over hovedet eller give det et kram.

Fra "negative følelser" til tillidsforhold

Når det lille barn får følelsesudbrud, er det vigtig som voksen at undgå at afvise barnet eller give udtryk for at barnet er besværligt eller lader sig rive med. Hvis vi gør det, vil barnet på den måde lære, at det er nødt til at forsøge at håndtere de negative følelser selv og lade være med at dele dem med omsorgspersonerne. Fordi barnets strategier, i forhold til at regulere sine egne følelsesudbrud og håndtere konflikter endnu ikke er fuldt udviklet, kan det resultere i, at barnet eksploderer i vrede eller finder tilknytning hos børnene i stedet for hos den voksne.

Derfor er det vigtig som pædagog/forældre at skab et tillidsforhold til barnet og anerkende den følelse de har og derefter komme med en løsning. Når der her tales om tilknytning/tillidsforhold, taler vi om, at barnet skal kunne søge trøst og tryghed hos den voksne, men inden barnet lytter, søger trøst eller at der opstår loyalitet i barn/voksen relation, er det vigtigt at skabe positive, nærværende samspil med barnet og tillid i det talte ord. Jeg efterlever som voksen, det jeg siger og er på denne måde efterligningsværdi.

Det er vores erfaring at det ikke er muligt at stille krav til et barn, hvis der ikke i forvejen har en god tilknytning til barnet. Som Gordon Neufeld udtrykte det, da han i Danmark afholdte workshoppen The Vital Connection: "Har du ikke barnet, forstået som at du ikke har sikret tilknytningen til barnet, har du ikke barnets loyalitet - så bliver alt svært." Barnet tager position som alfa og overtager autoriteten.

Via fællesskabsfølelsen er vi alle medbærere af barnets følelsesspektrum, barnet får udlevet meget i den frie leg og ved mestringen af at håndtere egen krop og ved at vi som voksne skaber opgaver som fremmer positive oplevelser for børnene og den fælles begejstring når det lykkes. God tilknytning handler for os om at fremhæve barnets oplevelse af at "høre til" og at "høre sammen".
Dette har vi rig mulighed for ved du og jeg kontakten men også f.eks. i vores daglige sangleg, hvor der synges med gebærder, rollelege og skabes muligheder for barnet at efterligne rollemodellen, få fællesskabsfølelse og små succeser i at være deltagende eller ved blot at iagttage.

Læring

I Nøkken fokuseres på læring gennem imitation, imitationen mellem børnene og de voksne betyder meget i hverdagen, at barnet i børnehaven via iagttagelse og beundring over andres kunnen - større børn og pædagoger - inspireres og motiveres til efterligning. Et vigtigt princip er, at børnene i vid udstrækning ikke hjælpes, men opfordres til at prøve selv. Via denne opfordren kan barnet gå små modgange igennem og komme viljestærk ud på den anden siden. Vil man eksempelvis klatre i træer må man kunne komme både op og ned selv. Det kan tage år, men sikken en glæde der kommer fra barnet, når det endelig lykkes. At kunne give denne tryghed og nærvær kræver, at den voksne er i balance imellem hoved/tanke og krop/vilje.

Leg

Et meget afgørende mål for børnehaven er at skabe de ideelle muligheder og rammer for den frie leg. Det er børnehavens overbevisning at et sundt følelsesliv dannes ved, at barnet får mulighed for at fordøje og bearbejde sine indtryk i den frie leg. Derfor undgås en hektisk hverdag med alt for mange indtryk og planlagte aktiviteter, så alle børn hver dag året rundt får mulighed for at færdigbearbejde oplevelser og følelsesindtryk i legen.
Begrebet "fri" leg bliver taget dybt alvorligt. I børnehaven bliver børnene ikke underholdt eller styret i deres leg, men understøttes i at skabe muligheder for deres ideer. Her findes enkelt legetøj, så som træklodser, dukker, dukkevogne, borge, biler, snurretoppe, kæpheste og enkelt udklædningstøj. De fysiske omgivelser og materialer i børnehaven er foranderlige. Alt dette for at børnene selv skal udvikle legen og dens fysiske omgivelser og herved få stimuleret deres kreativitet, opfindsomhed og initiativ.

Fantasien har ingen grænser, -dette er den vrede drage.

Der arbejdes også mere bevidst og planlagt med børnenes alsidige færdigheder, blandt andet ved at udvikle deres motorik, sprogfærdigheder og fantasi gennem f.eks. sangleg, eventyr, madlavning, huslige- og håndværksmæssige gøremål.

Leg i sandet

At hvert enkelt barn føler sig set, hørt og forstået og opfatter sig som en vigtig del af børnehavens daglige liv og virke.

Før barnet starter i Nøkken er pædagogen som nævnt på hjemmebesøg, hvor barnets livshistorie, sygdomshistorik og forholdene i hjemmet drøftes. Således har pædagogen allerede fra starten en god fornemmelse af barnet og dets særlige historie. Efterfølgende holder pædagoger og forældre løbende hinanden ajour med hvad der sker i barnets liv. Den daglige rytme skaber en ro hos barnet og giver samtidig pædagogerne en god mulighed for at følge barnet tæt. I hilsenen om morgenen, bedes forælderen at være bevidst om en rolig overlevering. Vi giver hånd mens vi ser voksen og barn i øjnene og under morgensangen bliver alle børn atter hilst.

Børnene hjælper til og indgår aktivt i børnehavens gøremål. De har hver især skiftende opgaver i samarbejde med en voksen, så som at lave mad, hente brænde, save/hugge brænde, vaske op, rydde op, gøre rent, så/plante/vande blomster og fodre høns mm. Dette giver samtidigt pædagogen mulighed for at møde det enkelte barn med nærvær.

At barnet bliver skolemodent

Børnene får aldersvarende opgaver, derved kommer barnet langsomt til en bevidsthed om sig selv og sine omgivelser. De skolemodne børn deltager en uge ad gangen på skift som "hjælpere" hos de mindste 1-2 års børn i lille Nøkken, med at udføre små opgaver og hjælpe de små: at tage deres hjemmesko på, binde hagesmæk med sløjfe, dele mad ud, lave fingerlege, tælle bleer osv.
Skulle der være et område hvor et barn har udfordringer, går vi pædagogisk ind og styrker det således, at finmotoriske vanskeligheder styrkes ved fingerlege, sprogvanskeligheder styrkes ved sang/eventyr/rim og remser og sociale kompetencer styrkes ved sanglege og praktiske gøremål i mindre grupper. Koncentration og fordybelse er væsentlige elementer der arbejdes med for at gøre barnet skolemodent. Ligeledes må det lære at indordne sig inden for rammerne og tage imod kollektive beskeder. De kommende skolebørn forberedes på en afslutning på børnehaveårene.
Her opfører de et eventyr som dukketeater eller rollespil ved sommerfesten. Børnene har med hjælp fra pædagogerne forberedt teaterstykket, lavet dukker, kostumer, kulisser og lært replikker (se endvidere "Nøkken — en have for børn", Festskrift sep. 2003, s.42). Dette opføres til stor glæde for de mindre børn, forældre og bedsteforældre, med en efterfølgende stolthed over hvad de har kunne mestre.

Social udvikling

Ethvert barn udvikler sin egenart og individualitet i en social sammenhæng

Ethvert barn bliver betragtet og behandlet som individ med eget temperament, egen livshistorie, egne behov og egen skæbne. Med dette grundmateriale møder det de andre børn og pædagoger. I løbet af dagen - under spisning, sangleg og fri leg - har barnet mulighed for at lære sig en positiv omgang med andre, en hensyntagen, og at finde sig selv i aktiviteterne, byde ind i fællesskabet og eller sige fra.

At barnet udvikler respekt og omsorg for andre og sig selv

De voksne skal trives med hinanden og arbejdet med børnene, det er gennem dette familiære fællesskab vi skaber den trygge base hvor børnene kan trives.
En børnegruppe skaber gode rammer for at børnehavebørnene, gennem efterligning af pædagogerne, lærer at aflæse andres behov og drage omsorg/empati for andre. Børnenes deltagelse i udførelsen af arbejdsopgaver sker ofte i fællesskab med børn, der er ældre/yngre, hvilket skaber forståelse for forskelligheder i formåen og temperament. Vi har alle forskellige ressourcer at byde ind med.

Børnene lærer ved den naturlige efterligning af pædagogernes klare signaler at respektere og udtrykke grænser. Børnene opfordres til at løse mindre konflikter selv og gerne uden indblanding fra de voksne. Når der er behov for voksenstyring sker det balanceret og afdæmpet.

At barnet oplever, at verden er god

De voksne bearbejder verdens begivenheder sådan, at de fremstår afbalancerede overfor børnene og deres eventuelle spørgsmål. De voksne skaber en hjemlig, beskyttende atmosfære for børnene og efterstræber at gøre det gode, hvor der er plads til alle.

Den tætte tilknytning til børnene erfarer vi især når børnene kommer tilbage fra ferie, den gensidige gensynsglæde der vækkes efter en lang sommerferie væk fra hinanden.

Samtidig er det vigtig med pauser, for at hverdagen kan lagres i barnet og de kan få al den en til en kontakt de har brug for; denne kærlighed, tilknytning og primære forældrekontakt er meget værdifuld for, at barnet kan hvile i sig og med det, møde andre.

Folkeeventyrene bruges pædagogik bevidst til at gå ind og styrke dette møde med verden, troen på sig selv og troen på det gode i verden, da folkeeventyret altid ender godt efter modgang og tilliden styrkes til andre mennesker og verden generelt.

Bondegårdstur

Kommunikation og sprog

At barnet kan kommunikere sprogligt med omverdenen og udtrykke sine behov

Sproget styrkes ved at de voksne taler et velartikuleret sprog. Ordforrådet er tilpasset et trin over barnets alder, for at udfordre barnet til ny læring og pædagogerne skaber et rum med ro til aktiv lytning.

Sproget stimuleres ved de mange sange (typisk kan vores 1-2 årige synge forståeligt før de kan tale i sætninger) og de voksnes daglige eventyrfortællinger giver børnene et nuanceret og billeddannende sprog.

At barnet har mulighed for at udvikle sit nonverbale sprog - mimik og kropssprog - og forstå andres følelser, tanker og udtryksformer

Pædagogerne arbejder bevidst med at begrænse forklaringer og beskeder til et minimum og bruger i stedet kroppen og bevægelser som udtryksmiddel, når ting skal forklares, ligesom mimik og kropssprog bruges aktivt som respons på børnenes ageren, eksempelvis et stort smil og åbne arme, når noget lykkedes (i stedet for ros) og en beslutsom indgriben uden for mange ord, når kriser skal løses. Vi stræber efter at skabe muligheder frem for begrænsninger og tale i et billedligt sprog, så barnet ser begrebet af det de gerne må, i stedet for det de ikke må.

At barnet som seksårig kan udtrykke sig klart på forståeligt dansk, har et tilfredsstillende ordforråd og en nysgerrighed for sproget – og forståelse for tal

Rim, remser og sanglege samt de dagligdags historiefortællinger fylder meget i børnehavens hverdag. Der synges og siges vers i enhver situation - under gåtur, ved putning, på potten, ved spisning, ved fester, ved oprydning, når som helst for at lette en overgang fra det ene til noget andet. Desuden har hver årstid sine særlige sange og vers, som gentages år efter år. Ligeledes indgår det engelske sprog i remser, først på dansk – så på engelsk, i sange eller remser. Når vi har besøgende fra verden omkring, inddrages deres sprog også gerne i sanglegen.
Folkeeventyr og remseeventyr fortælles dagligt med gebærder, dukkeføring eller rollespil. Disse er også valgt ud fra årstidens gang og i det den voksne har lært fortællingen udenad, foregår

fortællingen som et lille bordspil/skuespil, hvor nærvær, øjenkontakt, mimik og gestik er en stor del af barnets indlevelse i den voksnes gøren og laden.

Sanglege og eventyr bliver gentaget hver dag i en uge eller to, for i gentagelsen finder barnet tryghed, lærer udenad og får styrket hukommelse, livsglæde og livsvilje. I folkeeventyrene sejrer det gode altid over det onde, barnet skaber egne billeder, som aldrig er stærkere end barnet selv kan kapere. Plads til egen fantasi bliver skabt.

Udført af 4 årig, udefra og ind, med den ene støvle.

Vi har i overensstemmelse med alt dette og med tanken om at barnet er et sansende, nysgerrigt og fantasifuldt væsen, der kæmper for at lære sin krop at kende i de første 7 år, fravalgt al brug af IT/sociale medier og andre elektroniske genstande, for at bevare barnets evne til fri fantasi, for ikke at stagnere i faste mønstre, billeder og stereotype normer.

Krop, sanser og bevægelse

At barnets fysiske krop bliver styrket, både fin- og grovmotorisk

De motoriske og sanselige aktiviteter er i centrum og dette understøttes især af at børnene tilbringer 5 af dagens timer ude - året rundt i al slags vejr. En 2-timers gåtur, som indleder hver dag, giver børnene mulighed for at løbe, klatre, trille, gemme sig, balancere, lege i fællesskab og for sig selv i de omgivende naturområder. Efter frokost og eventyrfortælling/middagslur sendes flokken ud i haven, hvor sandkasse, hulebygning og klatring igen er centrale elementer i børnenes leg.

Udvikling af finmotorikken bliver varetaget gennem fingerlege, snittearbejde, kartning af uld, maling og tegning, leg i mudder og vandpytter, ved brug af sav, hammer, osv.

Barnet er et stort sanseorgan der smager, lugter, lytter, mærker og føler på alt hvad det kan komme i nærheden af. Derved er vi som voksne med til at give barnet rammen for alle disse muligheder: en sanseverden i trygge omgivelser.

At barnet udvikler lyst og mod til fysisk aktivitet

Igennem efterligning af de andre børns leg kommer de mindre aktive børn med i den fysiske leg. De mindre aktive børn bliver bevidst og gentagne gange opmuntret af pædagogerne til at deltage. Det forhold, at børnene tilbringer det meste af dagen ude - med naturen som ramme for deres leg - understøtter lyst og behov for at kunne mestre motoriske færdigheder.

At barnet møder betingelser som støtter dets fysiske sundhed

Rytmen, roen og den forholdsvise korte dag (deltidsinstitution) giver optimale betingelser for, at børnene ikke overanstrenges. Maden er vegetarisk og udelukkende biodynamisk og/eller økologisk, og sukker er stort set udelukket. Igen gør det forhold sig gældende, at børnene tilbringer det meste af dagen udendørs, idet det styrker deres immunsystem og nedsætter smitterisiko.

Natur, udeliv og science

At barnet har mulighed for at opleve glæde ved at være i naturen i alle årstider, at leve i samklang med natur og ånd.

Børnene er ude i naturen hver dag, i al slags vejr året rundt og lærer at bruge årstidernes forskelligheder som udgangspunkt for deres lege. Alle børn og voksne omgås naturen med respekt, og der er klare regler for, hvad man må og ikke må, herunder at knække raske grene, gøre skade på dyr/insekter, osv. Vi værner om naturen, miljøet og dyrelivet.
Aktiviteter i naturen er bygget op omkring en begyndelse, et forløb og en afslutning, der giver børnene en helhedsopfattelse af livets gang og naturens sammenhænge. Dette gælder eksempelvis køkkenhaven som dyrkes med kompost, tilsås, plejes og høstes. Grøntsagerne tilberedes og spises, mens hønsene får de gode rester, og det sidste ryger til komposten. At opleve det vi har sået og vandet, blive til spire, plante og blomst, afgrøde eller blive spist af dyr, er en gave i sig selv for barnet.

Endelig nævnes naturen i mange af sangene og eventyrene, og som afslutning på hvert et måltid takkes naturen for dens gaver; "... kære sol, kære jord - takken i vort hjerte bor!"

Barnet har mulighed for at opleve naturen som kundskabsområde

Gennem de mange forskellige gøremål hvor naturen bearbejdes/kultiveres - plantefarvning af silke, stof og garn, dekoration af æg til påske, snitte i træ, høste frugt, dyrehold, osv. -, skabes der en forståelse for de ressourcer, der eksisterer, og hvordan disse kan forvandles til brugsgenstande. Børnene får kendskab til navne og benævnelser for de ting, de iagttager i naturen, fx træerne, planterne, blomsterne og dyrenes forskellige navne.

Barnet har mulighed for at erfare naturen og de fire elementer med alle sanser

Påskefortælling

Børnene oplever hele året rundt de fire elementer:

Vand: Leg i vandpyt og ved mose,
opsamling af regnvand til kanaler og pottevanding og masser af regnvejr.

Ild: Lanternefest, adventsspiral, julefest, bål i haven, daglig stearinlys ved måltidet og brændeovn.

Jord: Leg med mudder og ler, dyrkning af have og sandkasse aktiviteter.

Luft: Pinsefest og Mikaelsfesten hvor vindelementet afprøves på forskellig vis, det daglige vindpust og suset i træerne.

Høstfest

Kultur, æstetik og fællesskab

At barnet får en almen dannelse

Pædagogerne har en efterlignelsesværdig dannelse i handling og gestus. Der lægges vægt på, at børnene lærer høflige omgangsformer, såsom at sige "goddag" og "farvel", trykke hånd, sige "tak for mad", osv. Der lægges vægt på, at børnene taler pænt og behandler hinanden med respekt.

At barnet udvikler en æstetisk sans

I Rudolf Steiner pædagogikken hænger udvikling af den æstetiske sans sammen med at opleve ægthed hos de voksne. Derfor søger pædagogerne at være autentiske og nærværende i deres handlinger og kropssprog.

Med farvevalget og udtrykket i børnehaven understøttes barnets æstetiske udvikling. Farverne er afdæmpede, rolige og afstemt i forhold til aktiviteterne i rummet. Indretningen af hus og have er "hjemlig" og æstetisk, og der holdes orden og ryddes op i fællesskab. Årstiderne afspejler sig i den kunstneriske udsmykning af vinduer, bordpynt og især i forbindelse med udsmykning til årstidsfesterne.

At barnet afprøver sig selv i et bredt spektrum af kulturelle udtryksformer

I løbet af året afholdes tolv årstidsfester, hvor gamle traditioner som fx. høst-, lanterne-, jule- og majfest bliver genskabt. Ved de daglige sanglege henvises til gammelt håndværk og den tidligere danske bondekultur. Desuden indgår sanglege fra hele verden, rim og remser og folkeeventyr. Børnene tegner, maler, bager og klæder sig ud. De ser og laver dukketeater.

Dannelse og børneperspektiver

I børnehavens daglige liv lægges der vægt på den almene dannelse med plads til alle. Børn, forældre og pædagoger giver hånd og hilser ved dagens begyndelse og afslutning. Det tilstræbes, at alle taler et kultiveret og høfligt sprog til hinanden. Ved måltiderne lægges der vægt på, at der skal være ro til at spise, ikke at tale med mad i munden, at vente på tur, tale en ad gangen, mens vi andre lytter. Vi tænder et levende lys, synger tak til naturen, og ved endt måltid takker vi for maden som et dagligt ritual.

Morgensang i Nøkken

Dagligt hører børnene fortællinger om livet i Danmark i børnehøjde, om bonden i gamle dage, historier fra hverdagslivet, som har relation til hændelser i børnehaven eller livshistorier/fortællinger oplevet af de voksne, som har relevans for livet i børnehaven.

En gang om året tager børn, forældre og personale med bus på bondegårdstur til den gård, hvor fra vi ugentligt modtager grøntsager, til vores grøntsagspostej og grøntsagssuppe. På bondegården er vi med til at høste korn og trække en gulerod op af jorden, kornet tager vi med hjem, tærsker, maler og bager et brød af melet til stor glæde ved vores årlige høstfest.

Fødselsdage festligholdes med fødselsdagssange på dansk, svensk, russisk, ukrainsk spansk, italiensk og engelsk alt efter børnenes nationalitet og tilknytning.
Ligesom fødslen har sit ritual, har vi i børnehaven et fast ritual ved død af personer knyttet til børnehaven såsom bedsteforældre eller venner, hvor børnene får mulighed
for at udtrykke sig om døden. Vi tænder et lys for personen og lader det brænde helt ned.

Vi har ingen kønsforskelsbehandling; alle syr, alle saver, alle kan være prinsesse/prins eller trold osv.

Præsentation af børnegruppen

Børnehaven er delt op i 2 grupper:
Lille Nøkken de 1-2 årige og Store Nøkken de 3-6 årige.
Der er 2 pædagoger tilknyttet hver afdeling, men vi tilbringer hele dagen sammen på nær under middagen og når de små sover.

Den daglige gåtur

Børnehavens aktiviteter

Dagsrytme

07:30	Børnehaven åbner
08:00	Pædagogisk morgenmøde
09:00	Morgensamling med årstidsbestemt morgensang
09:10	Gåtur til faste legesteder og sangleg
11:00	Frokost (Garderobe, toilet/potte og håndvask)
	Opvask
	Leg, tegning, male el. bage og eventyr for de 3 til 6-årige
	Middagslur for de 1 til 2-årige
12.45	Garderobe, toilet, håndvask og ud i haven
	Fri leg
13:30	Frugt
	Fri leg og afhentning fra kl. 14:00
14:45	Børnehaven lukker

Ugerytme

Mandag:	Gåtur til 'rundkørsel', frokost: ruggrød med rapsolie og evt. alt godt for haven, eventyr som fortælles af samme voksen ugen igennem, sangleg med mulighed for ændring afhængig af vejr og børnegruppe.
Tirsdag:	Gåtur til 'trillebakken', frokost: byggrød med frugtkompot af egne frugter eller andet.
Onsdag:	Gåtur til 'trillebakke', frokost: hirse/quinoagrød med frugtkompot af egne frugter eller andet.
Torsdag:	Gåtur til 'rundkørsel', frokost: grønsagspostej på rugbrød, eftermiddag: Gruppen af 5-6 årige samles med en voksen i perioden fra vinter til sommer.
Fredag:	Gåtur ved Utterslev Mose med mulighed for forskellige ture alt efter behov, da mange af de 0-3 årige har fri, frokost: suppe med brød. Årstidsfester ligger på denne dag og adskiller sig fra hverdage.
Hver dag:	Spises frugt/brød til eftermiddag.

Årsrytme

Aug/sep:	1 høstfest,1 høsttur til Biodynamisk bondegård, – med forældre.
September:	Nøkkens årlige Høstmarked, Sankt Michaelsfest,
Oktober:	Arbejdslørdag for forældre og børn
November:	Lanternefest om aftenen med forældre.
December:	Adventsspiral i haven med forældre, julefest i huset med forældre.
Januar:	Hellig tre kongers fest.
Februar:	Vinterfest.
Marts:	Arbejdslørdag
April/maj:	Påskefest.
Maj:	Majfest i haven med forældre, pinsefest med tur i det grønne med forældre.
Juni:	Sommerfest i haven med forældre og de store børns farvel til børnehaven.

Forældremøder

Der afholdes 3-4 forældremøder i løbet af året, heraf en generalforsamling i aug./sep., der ud over børnekonsultationer samt hjemmebesøg.

Udsatte børns læring
Dialog ml. pædagog og forældre evt. vurdering af PPR eller tale/hørelære, støttepædagog til enkelte børn.

På Kragebjerggård med hele familien.

Overordnet mål for ledelse og personale

Ledelsen og samarbejdet i børnehaven er baseret på social-økologiske principper, dvs. en organisations-udviklingsteori med udgangspunkt i antroposofien. Det er derfor af afgørende betydning for børnehaven at sikre, at det daglige pædagogiske arbejde hviler på Antroposofien.
Dette sikres bl.a. ved, at de ansatte er uddannede Rudolf Steiner pædagoger.
Det indebærer bl.a., at de voksne, der omgiver det enkelte barn i børnehaven, arbejder med personlig udvikling (hver for sig og i fællesskab). Der studeres pædagogisk relevant læsestof hver morgen og på det ugentlige personalemøde arbejdets ud fra Teori-U, der bunder i Rudolf Steiners planteiagttagelse. Vores pædagogiske mål bliver drøftet årligt fælles i kollegiet, til medarbejder samtaler og andre antroposofiske metoder for at optimere nærvær, arbejdsgange og personalets sundhed.

Alle pædagoger deltager i øvrigt i pædagogiske kurser og konferencer, det årlige Årsmøde i Sammenslutningen af Rudolf Steiner dagtilbud. Lederen deltager i Ledernetværket Region København & Nordsjælland, samling for Rudolf Steiner børnehaveledere i regionen, hver måned. Det samlede kollegium deltager desuden i et fælles personalemøde i regionen mindst en gang årligt. Lederen deltager endvidere i ledelsesseminar.

Samarbejdet mellem børnehavens personale og bestyrelse har til hensigt at sikre børnehavens trivsel. For at styrke dette samarbejde sørger man for at inddrage såvel personalet som bestyrelsen i beslutningsprocesserne. Vi søger en åben dialog som arbejdsform i dette forum. Børnehavens leder ansættes og afskediges af bestyrelsen, og lederen ansætter det øvrige personale. Alle ansatte aflønnes overenskomstmæssigt.

Børnehaven Nøkken arbejder aktivt på nationalt plan og er medlem af "Sammenslutningen af Rudolf Steiner dagtilbud" i Danmark. Det vil bl.a. sige, at en del af børnehavens virke er at uddanne praktikanter fra både ind- og udland.

Rygning og indtagelse af alkohol på børnehavens arealer er strengt forbudt. Mobil ud over børnehavens bruges minimalt.

Adventsspiral i haven

Overordnet mål for forældresamarbejde

Det er målet at Nøkken er et fællesskab for børn, forældre og personale af mangfoldighed, som har fælles interesse for det lille barns bedste ved at se menneskets indre værdier vigtigere end det ydre, for derved at arbejde os væk fra normer og give plads til det individuelle.

I børnehaven søger man at sikre en kontinuitet og sammenhæng i børnenes hverdag ved at holde en god daglig kontakt og åben dialog med forældrene. Forældrene inddrages i forskellige aktiviteter i børnehaven både på det praktiske og det sociale plan. Der arrangeres to arbejdslørdage om året, hvor forældrene deltager i den praktiske vedligeholdelse af børnehaven, og på det festlige sociale plan inddrages forældrene i årstidsfester og bidrager til høstmarked.

Der afholdes tre forældremøder årligt, samt hjemmebesøg og børnekonsultationer en gang årligt, hvor pædagoger og forældre i fællesskab søger at skabe sammenhæng i barnets hverdag og overensstemmelse mellem hjemmets og børnehavens dagligdag.

Personalet i børnehaven søger ved de givne lejligheder at formidle viden om barnets udvikling (fysiske, sjælelige og åndelige) i de første 7 leveår til forældrene.

Høstmarked i Nøkken

Høstmarked, bestyrelse og økonomi

Høstmarked

Årligt afholdes der i september Høstmarked i Nøkken, dette er et samarbejde mellem personale, forældre og bestyrelse. Nøkken sylter af havens frugter og står for opsætning af eventyr, boder m.m., forældrene laver mad, kage, håndværk og står for salg i boderne, bestyrelsen holder alle trådene sammen, forbereder/afslutter og står til rådighed dagen i gennem.
Til Høstmarkedet er udefrakommende, naboer, ventelisteforældre og andre interesserede hjertens velkomne til besøg i den sprudlende have. Her kan stilles spørgsmål til personale og forældre, gives en rundvisning og købes bøger.
De indkomne penge går hvert andet år til U-landsstøtte af Waldorf initiativer og det andet år til støtte af Nøkke-projekt efter behov, dette besluttes i bestyrelsen.

Fiskedam

Bestyrelsen

På generalforsamlingen vælges 2 forældrerepræsentanter for en 2-årig periode, som kan genvælges, samt 2 forældresuppleanter, som er på valg hvert år. Det er praksis, at suppleanterne deltager i alle bestyrelsesmøder. Forældrebestyrelsen mødes én gang hver anden måned og gennemgår dagsordenen.
Bestyrelsen består yderligere af min. et antroposofisk medlem, som sikrer det antroposofiske værdigrundlag. Lederen er en del af bestyrelsen og deltager i alle møder, samt en personalerepræsentant.
Bestyrelsen afholder min. hvert andet år visionsdag sammen med personalet.

Økonomi

Børnehavens administration føres af lederen ved hjælp fra Børneringen og formanden fra bestyrelsen.

Bestyrelsen arbejder i 2020-2021 på at evaluere Nøkkens læreplansarbejde, økonomiske interesser, forpligtelser og ejendomme som Nøkken enten ejer alene eller sammen med andre.

Det pædagogiske læringsmiljø

Det fysiske læringsmiljø

Indendørs rammer

Indendørs tid i Nøkken begrænser sig til 1,5/2 timer om dagen. Børnenes inde-miljø er et økologisk hus, hvor æstetikken koncentrerer sig om det naturlige og ægte. Således er væggene beklædt med træ og laserede med naturfarver. Vinduer dekoreres med årstidstemaer. Legetøj er af naturmaterialer og så lidt formet som muligt for at inspirere børnenes fantasi.

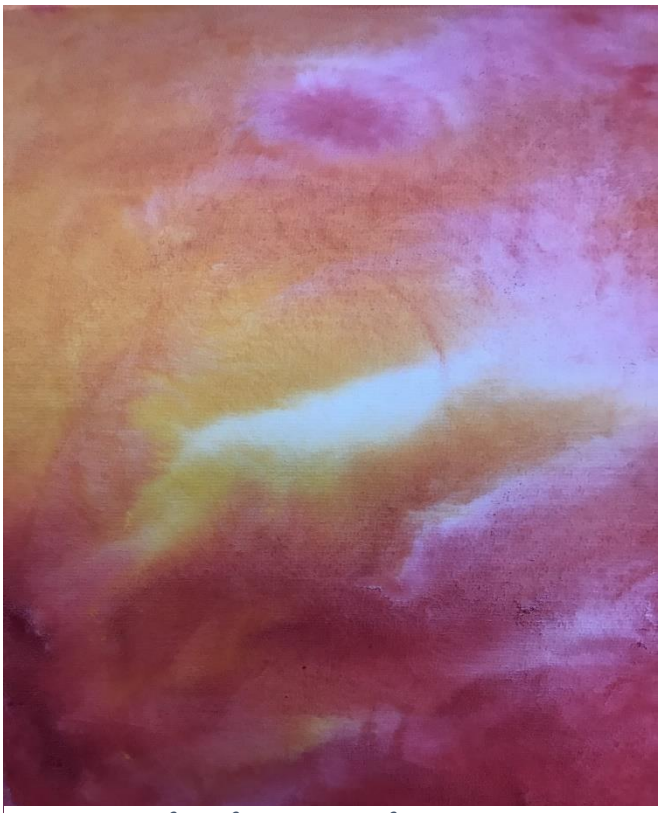

Vådt i vådt maleri af 5-årigt barn.

Når børnene kommer indenfor i garderoben, vaskes hænder. Garderoben er rummelig, således at børnene kan få deres naturlige tid til at klæde sig af og på uden at stresse.

I store Nøkken er der et langbord, hvor aktiviteterne kan foregå i fællesskab, lige fra forarbejdning af grøntsager til den fælles suppe til kunstneriske aktiviteter såsom bagning, maling eller tegning. Igen er det gennem den voksnes vilje og intentionen bag handlingen, der styrker barnets egenvilje.

Udendørs rammer

(Se evt. bog og DVD om haven som pædagogisk redskab).

Nøkken sætter stor fokus på udemiljøet, da børnene er by-børn, som hovedsageligt bor i små lejligheder.

Der er en daglig gåtur langs mosen, som ender et udvalgt sted på Bispebjerg kirkegård, hvor børnene får mulighed for at gå, klatre, lege på stille steder, lege alene eller i grupper.

Haven er en arbejdshave med stor fokus på æstetik og naturlige miljøer, som fremmer børnenes leg og fantasi. Det er en have og ikke en legeplads. Børnenes legetøj er redskaber såsom skovle, koste, hammere, søm, river og køkkenting til sandkasser. Om sommeren kommer. kæpheste, dukkevogne/dukker, tæpper, hængekøje osv.
Børnene leger udenfor i al slags vejr.
Sikkerhedsmæssigt foregår håndværk altid i børnehøjde i umiddelbar nærhed af en voksen. Børnenes udfordringer ligger på alderssvarende niveau.

Børnene tilbringer 5 år sammen. Der opstår et søskendelignende forhold mellem børnene. De har kendt hinanden fra de er 1 år. De kender derfor hinandens særheder og lærer at acceptere dem. Dette er

Det psykiske børnemiljø – og fællesskaber

især vigtigt for børn med særlige behov, da de accepteres som lige og ikke ekskluderes, fordi de har kendt hinanden fra den tidlige barndom i et lille fællesskab.

Vi voksne har en nær tilknytning til børnene, da vi har dem fra de er meget små, hvor de har stort behov for nærhed og tæthed, indtil de som en naturlig del af deres udvikling bliver mere og mere selvstændige.

Det er af stor betydning, at det stort set er de samme voksne, som er om børnene i mange år.

Fællesskab og tryghed plejes via en genkendelig rytmisk hverdag, megen fysisk bevægelse og via efterligning af de voksnes bevidste væremåde, sociale omgang og det fysiske arbejde i haven og indenfor. Der ligger et stort mentalt arbejde bag den voksnes vilje og intentionen til handling, hvilket styrker barnets egenvilje til via efterligning at være aktiv i gøremål.

I perioden op til børnenes overgang til børnehaveklassen/0.klasse får disse børn særlige opgaver som styrker deres fællesskabs- og samarbejdsevner. Der er forskellige pligter i haven, hvor børnene indgår frit og hjælper hinanden, såsom at bringe sand til sandkassen, at sørge for hønsene, kompostjord, opsamling af blade, suppetilberedning, opvask, hjælp til de mindre børn i garderoben m.m.

Hvert menneske har et iboende behov for at høre til et sted. At være en del af et fællesskab. Sådan forholder det sig også for små børn, i fællesskabet mærker de sig selv og andre, i fællesskabet udvikler de evnen til at give og modtage kærlighed.

I Nøkken er fællesskabet et af vores allervigtigste fokuspunkter, kernen af vores pædagogiske praksis og ståsted. Hvordan det? Rudolf Steiner mener at "fællesskabet er helbredende for i fællesskabet lever den enkeltes sjælskraft". Som en lille deltids institution er det vigtig for os at børnefælleskaber ikke adskilles af de øvrige fællesskaber. Pædagogfælleskaber, forældrefælleskaber og børnefælleskaber er vævet sammen i et fælles forsøg på at vække og bevare det lille barns sjælekraft.

Børnefælleskaber afspejler derfor de øvrige fællesskaber.

Gåtur: børnefællesskab i bevægelse

Det er vores forståelse at fællesskabet også er et vigtigt læringsrum for det lille barn. Det er nemlig foranderlighed i børns samvær med hinanden der kræver mestring af det sociale. For at imødekomme barnets oplevelser af at være i og bidrage til fællesskabet har vi fælles aktiviteter som sanglege, eventyrfortælling, årstidsfester m.m. Alle disse aktiviteter bidrager til oplevelsen af at være en del af fællesskabet.

Derudover har vi en daglig gåtur. Gåturen er dagens omdrejningspunkt. Det er under gåturen at børnefællesskabet styrkes. Nøkkens legekultur er nemlig afhængig af, hvad børnene oplever sammen. De fælles oplevelser under gåturen styrker derfor børnenes evner til at lege og at lære hinanden at kende. Det er de små dialoger, fantasien hvor der kan laves mange nye universer med blade og pinde, at være i bevægelse og den nære kontakt som giver udviklingsmuligheder.
Det er vores opgave som pædagoger at skabe de rammer som sikrer, at alle børn bliver en del af fællesskabet og at børnefællesskabet kan rumme børnene med særlige udfordringer og behov.

Når det kommer til særligt udsatte børn, børn som af forskellige årsager har det svært, så kommer vi dem, i Nøkken, i møde på forskellig vis. Igen må den faste rytme nævnes, der gør at børn, som ellers har det svært i større fællesskaber, eller har svært ved forandringer, kan udvikle sig, finde sig til rette og føle sig trygge inden for Nøkkens daglige rytme.

Den faste rytme gør også at pædagogerne har mulighed for at være særligt nærværende, og hurtigt kan identificere problematikker og skabe en pædagogisk ramme for det enkelte barn, som kan støtte og hjælpe før konfliktfyldte situationer udvikler sig (f.eks ved at lade et af de større børn som måske føler sig overstimuleret i den store gruppe, sidde alene eller med ét andet barn i lille Nøkkens sandkassen, væk fra den større gruppe). Her er det også en hjælp, at vi er en lille institution, og at hver pædagog har et kendskab og indblik i hvert enkelt barn. For at understøtte hinanden og de observationer vi gør os, drøftes den enkelte dag på morgenmødet. Her er der mulighed for at gennemgå dagen og dens opgaver, men også at dele observationer omkring et barns eventuelle udfordringer, det være kropslige, sociale eller kognitive udfordringer.
Hver torsdag holder vi personalemøde, og her er der mulighed for at gå mere i dybden, og planlægge yderligere pædagogiske tiltag, som kan hjælpe et barn i udsat position. Her benytter vi os af børneobservationer, hvor vi detaljeret gennemgår hvert enkelt barn mindst én gang årligt. Her gennemgår vi alt hvad vi har observeret, hvad vi ved om barnet og til sidst har vi en meditation som kan bringe os et spadestik dybere. Her er der plads til instinktive og pludseligt opståede indfald som ligger udover det den rationelle tænkning ellers benytter sig af, vi skaber et fælles billede og en handleplan. Denne praksis er en stor hjælp i det pædagogiske arbejde i Nøkken.
Vi benytter os også af tværfaglige medarbejdere, f.eks. talepædagoger når vi observerer særlige udfordringer i sprogudviklingen, udfordringer som ikke kan afhjælpes alene med rim, remser, sanglege og eventyr, og PPR hvis vi føler at den eventuelle udfordring er større end hvad vi alene har mulighed for at tackle og har brug for sparring.

Hygiejne

Børnene lærer at vaske hænder, når de kommer og går fra Nøkken, når de kommer ind fra udendørs leg. De vasker hænder inden tilberedning af grøntsager til maden og de vasker hænder inden og efter de spiser. End videre er der lagt stor fokus på, at børnene vasker hænder efter endt toiletbesøg.

Til sidste vil vi pointere, at Rudolf Steiner pædagogikken ser den voksne som en vigtig rollemodel, et forbillede for børnene, der lærer ved efterligning. Den voksne ser og møder barnet lige der, hvor det er i sin udvikling og sørger for, at barnet altid får opgaver i henhold til barnets individuelle udviklingsstadie. De voksne sørger for aktiviteter, som sikrer, at barnet hele tiden er i en udviklingsproces og følger med i det sociale sammenhold.

Fårene bliver klippet og vi får uld med hjem.

Lokalsamfundet

Det er vores mål at verden skal være god, skøn og sand for barnet fra 0-7 år. Dette implemteres som eksempel ved vores daglige gå tur i lokalmiljøet, hvor vi hilser på alle vi møder på vores vej og tager gerne en lille sluder. Vi glædes og undres over naturen, naturfænomener og ser i mindste detaljer hvordan det hele ændres i løbet af året.

På Bispebjerg kirkegård har vi et tæt samarbejde med gartnerne, vi ser deres håndværk og får råd/vejledning til Nøkken egen have. De donerer sågar træ til haven eller legestedet, hvis vi mangler en stub. På engen ved mosen har fårelauget, der består af lokale beboere deres får, de går rundt i sommerhalvåret til glæde for os og mange andre der kommer på besøg. Biavlerne besøges også.

Vi har virksomhedspraktikanter, praktikanter fra Rudolf Steiner seminariet og besøgende fra hele verden, med forskellig baggrund og tidligere erhverv, som inspirerer og giver os nye ideer og viden. Børnene lærer at tage imod alle uanset baggrund, race og individ, her i Nøkken er alle velkomne.

Til vores årlige Høstmarked inviteres naboer og alle andre interesserede indenfor i vores dejlig have- en have for børn.

De store 5-6 års børn hjælper 1-2 års børnene til barnevognen, nu går turen hjem.

Fokuspunkter samlet for haven som helhed
- LILLE & STORE NØKKEN

Udover det forældresamarbejde der allerede er ved arrangementer, fester, møder etc. ønsker vi at arbejde konkret med følgende:

- Samarbejdet i hverdagen mellem hjemmet og Nøkken, sparring, tillid og respekt. Tydelighed i samarbejdet med nye forældre ved hjemmebesøg inden barnet starter i Nøkken og opfølgning efter de første 3 måneder.
- Vi vil fortsætte med at give informationer, tanker og andre impulser igennem et Nyhedsbrev hver anden måned. (Se eksempel i bilag.)
- Vi vil stadig gøre hele haven mere planterig – i pædagogisk øjemed – under devisen: I Haven er leg læring.

Vi mener stadig at det er værd at holde fast på barndommen, med autentisk naturlig sanseintegritet som fokuspunkt. En pind, kogle, blade, blomster, mudder, brædder, træstubbe, biller, snegle, regnorme etc. - gå i vandpytter, sne og sjap og lege på kryds og tværs.

Vi oplever til stadighed hvor vigtigt dette er i en tid hvor barndommen bliver mere fyldt af stillesiddende to-fingers-medier, merchandise, færdigretter og tidskrav.

Og vi mener at kognitiv indlæring sker mest hensigtsmæssigt for barnet imellem 0-7 år igennem efterligning af fingerlege, sange og sanglege i et fællesskab, daglige fortællinger og daglige gentagne eventyr. Igennem rytmer, ro, genkendelighed og tætte og nærværende relationer i daglige livsnødvendige gøremål.

Medarbejdernes generelle fokus vil i periode 2020-2022 være:

- At implementere læreplansskemaerne på vores personalemøder, ved planlæggelse og evaluering af fester og Nøkkens hele.

Forårsfornemmelser i Nøkken

Dokumentation og evaluering af praksis i Nøkken

Sammenslutningen af Rudolf Steiner dagtilbud har udarbejdet en evalueringsmetode i form af en række skemaer, som har til formål at dokumentere vores arbejde i Nøkken indenfor de 6 læreplanstemaer.
Disse skemaer har vi i Nøkken valgt at arbejde ud fra på vores personalemøder, i samarbejde med forældre og skoler i løbet af året.

- Analyse af børnegruppens sammensætning
- Pædagogiske aktiviteter
- Børnemiljøet
- Vurdering af trivsel, tilknytning og leg
- Udviklingstjek
- Hverdagsrutiner:

  På tur, sangleg, garderobe, toilet, spise, fri leg og eventyr.
- Billeddokumentation

Vejen der til…

I Nøkken har vi i en årrække praktiseret børneiagttagelse, men efter behov. De senere år har vi gjort det kontinuerligt, da vi oplever at der skabes en større forståelse for barnet, hvilket gør tilknytningen stærkere.

Rudolf Steiner har givet anvisninger til en fordybelsesøvelse der kaldes plantebetragtning (hvilken har klare forbindelser til Goethes naturvidenskab), denne praktiseres for at skærpe sine sanser, arbejde fokuseret med iagttagelse, opmærksomhed og nærvær, for at komme til en dybere forståelse mellem den fokuserende jeg-bevidsthed og den perifere mere drømmeagtige jeg-bevidsthed.

- Fordomsfri, nærværende iagttagelse og beskrivelse

  (Planten iagttages i stilhed, derefter beskrives hvert enkelt blad, udformning og struktur)
- Bred perspektivering og analyse

  (Hvor vokser planten, hvad ved vi om den og hvad kan den bruges til?)
- Bevidst brug af intuition og tavs viden

  (Luk øjnene, skab et mørkt rum der bliver lysere og lysere, fremkald planten for dit indre og modtag det der kommer til dig. Tak da til sidst og noter dine intuitive iagttagelser.)

Via Otto Scharmers Teori-U, der grundlæggende er baseret på Goethes naturvidenskab og Steiners iagttagelsesøvelser, har vi skabt en kultur i Nøkken hvor Teori-U bliver brugt som redskab for at komme til vores målsætninger.

Teori-U har skabt nye muligheder og åbnet op for intuitiv inspiration. Personale-, bestyrelse- og forældregruppen er blevet introduceret for denne metode, som har åbnet for et større fællesskab. Ånden er blevet plejet, hvilket har stor værdi for børnegruppen. Vi har valgt at arbejde videre med denne metode, da vi kan se hvor meget vi får igen via øvelsen, selvom det kræver noget af os alle.

Børneiagttagelse

- SE - Barnet, nøgtern beskrivelse af, hvad ser vi? (Fokuseret jeg-bevidsthed)
- SANSE – Barnet, hvad ved vi?
- GIVE SLIP – via meditation.
- PRESENCING – skabe et indre billede af barnet – måske med et spørgsmål.
- TAGE IMOD - gennem arbejdet med underbevidstheden, kommer der billeder, sætninger, stemninger, fysiske tegn osv. (Perifer jeg-bevidsthed)
- UDFØRE – udkrystallisere - vi deler vores oplevelser i plenum og ud fra dette skaber en fælles handleplan.
- INKORPORERE – Vi handler
- EVALUERING

Gennem dette arbejde opstår der ny inspiration og somme tider også idéer til forældresamarbejdet eller inspiration til hjemmene.
På samme måde arbejdets der f.eks. med årstidsfesterne og hvor vi ellers finder det brugbart.

En Nøkken-lanterne

I Nøkken har vi altid benyttet os af en evaluerende praksis. Det er en vigtig del af vores pædagogiske arbejde hele tiden at se tilbage, og evaluere på det som vi har gjort. Når vi ca. 12 gange årligt afholder årstidsfester for børnene (enkelte gange med forældre), bruger vi først tid på at se tilbage på sidste års fest. Giver det stadig mening at gøre det på samme måde med den nuværende børnegruppe? Skal der nytænkes, måske delvist nytænkes? Vi benytter os endvidere af meditationsøvelser, og inspirations gåture. De tanker som opstår deles i plenum, hvorefter vi tilrettelægger den kommende fest. Alle disse tanker skrives ned på dertil indrettede skemaer, som vi senere evaluerer på. Efter endt fest, sidder vi samlet og laver et fælles tilbageblik; Hvad gik godt, hvad gik mindre godt? Manglede vi noget i vores forberedelse, havde vi tænkt på alle osv. Oplevelser og tanker

udfyldes på skemaet, så vi kan se tilbage det følgende år. Denne praksis betyder at vi altid har utroligt meget bevidsthed med i vores planlægning, og samtidig hele tiden kan følge med i hvis vi mangler opmærksomhed på noget.

Også i vores hverdag evaluerer vi egen praksis hele tiden. Vi arbejder meget på at blive tydeligere i vores kommunikation, da vi mennesker jo hører ting forskelligt og dette kan skabe misforståelser.
På vores daglige morgenmøder er vi hver dag tydelige omkring forskellige gøremål der skal foretages, samt hvem der har ansvar for hvad den gældende dag. Hvilke børn er hjælpere, hvem holder låge, hvem har brug for hjælp ind i det sociale, hvem trænger til at finde roen osv. Denne praksis øger igen vores bevidsthed i det daglige, og det nærvær der skal til for at fokus kan være på børnene og deres individuelle behov.

På det ugentlige personalemøde går vi igen i dybden med egen praksis, både i forhold til hvem der har ansvar for hvad, hvilke opgaver skal klares samt eventuelle festforberedelser, men også igennem ugentlige børneobservationer og i særdeleshed også hvis der f.eks. er uenigheder i kollegiet omkring hvordan vi tackler eventuelle udfordringer, tydeligheden i vores kommunikation osv. Det er vigtigt for os at skabe fælles mål og værdier og handle ud fra disse.
Det er vores hensigt hele tiden at se indad. Hvad kunne jeg have gjort bedre, hvordan kunne jeg have været tydeligere i min kommunikation, hvordan kan jeg bedst muligt kommunikere min bekymring/begejstring, hvordan kan jeg blive bedre til at møde dette barn og dets behov osv. Vi har på hvert personalemøde et punkt vi kalder "Personale", her er det muligt for hver enkelt at lægge ting på bordet som måske kan være svære at få sagt. Vi har en indbyrdes forståelse om, at vi ikke tager ting personligt. Vi giver plads til at vi kan tale frit og åbent, altid med den største respekt for hinanden.

Den største evaluerende praksis vi benytter os af, er i virkeligheden selvrefleksion. Dér hvor vi hver især reflekterer over egen praksis når noget ikke lykkes, at vi tager det med os. Måske gennemgår vi den forgangne dag før vi går i seng, de eventuelle svære situationer, der hvor et pædagogisk tiltag ikke virkede optimalt. Ofte vågner man med en aha oplevelse, og kan se hvordan noget kan gøres bedre næste gang.

Vi har alle forpligtet os til selvudvikling, det er noget vi vægter utroligt højt. Det er den del af vores pædagogiske tilgang som gør at vi hele tiden forbedrer os, at vi hele tiden tager nye tiltag op til overvejelse, at vi hele tiden bliver bedre til at møde det enkelte barn.
Som Rudolf Steiner sagde: " Alt læring er selvlæring".

Bestyrelsens rolle

Børnehaven Nøkken er et Rudolf Steiner dagtilbud, hvilket i praksis betyder, at alle bestyrelsens beslutninger, store som små, bliver truffet ud fra et antroposofisk grundlag eller i det mindste, bliver vurderet ud fra et sådant.

Bestyrelsen består primært af forældre, som ikke nødvendigvis har stort indblik i antroposofi eller åndsvidenskab, det er heller ikke et krav, men det er nødvendigt, at de under alle omstændigheder er indstillet på og positive over for at arbejde med disse tanker.

Ud over forældrerepræsentanterne består bestyrelsen også af et til to eksterne medlemmer, der har baggrund i antroposofien. De eksterne medlemmer udpeges af personalet for tre år ad gangen og kan genvælges for at sikre en kontinuitet i bestyrelsesarbejdet. Leder og en medarbejderrepræsentant deltager på bestyrelsens møder.

Bestyrelsen skal gennem sit virke understøtte, at Rudolf Steiners impuls og menneskesyn kan forvaltes i hverdagen af personalet. Det være sig i form af sund og bæredygtig økonomi, ordentlige fysiske rammer og arbejdsforhold samt ansvarlig ledelse.

Bestyrelsen vil lejlighedsvist blive tilbudt et bestyrelseskursus gennem Sammenslutningen, Børneringen eller DLO for at sikre, at bestyrelsens medlemmer er opdateret på regler og ansvar for bestyrelesesarbejdet og på gældende krav i dagtilbudsloven.

Bestyrelsens hovedstemning og attitude til Nøkken er omsorg, varme og viljen til at gøre det gode.

Bilag 1: Sammenfatning af visions dag i Nøkken

Visionsdagen er en årlig begivenhed, hvor personale og bestyrelse mødes en lørdag, går i dybden med læreplanen, evaluerer på året der gik og udarbejder mål, værdier og visioner for det kommende år.

Mesterjakel-teater

Nøkken – en have for børn: Visioner for Nøkken de næste par år.

Fysiske rammer:

- Afslutte projekter, som allerede er i gang: forhaven, kompost og bænke.
- Renovering af Lille Nøkken: Slibe og male huset færdigt
- Generel vedligeholdelse: Nye arbejdsborde, gennemsyn af skuret og fornyelse af stakit bag skuret. Nyt krybbeskur og hylder til genbrugsting. Ny pusleplads udtænkes. Murværk renoveres. Maling af diverse småting, fornyelse af den store sandkasse, beplantning og indgangslåge.
- Beplantning: så blomster i baghaven, så rug i sep. så vintersæden kan stå vinteren over til forvandling af haven.
- Lappe – kaffeaftener
- Nyt køleskab

Åndsarbejde:

- Fortsat styrket åndsarbejde via Steiners angivne selvudviklingsøvelser.
- Danne virkning – virke dannende. Antroposofisk kulturhus for småbørnsfamilier i København NV.
- Krops-bevidsthed.

Fra bestyrelsesarbejdet ved vi, at vi har følgende opgaver, som vedrører aftaler og rammer:

- Overblik over økonomien i den daglige drift + økonomisk råderum.
- Stillingtagen til det gule hus: Vedligeholdelse af trapper/vinduer.
- Stillingtagen til det grønne hus: Istandsættelse, vedligehold.
- Indtjening til Høstmarkedet 2020 gik til en ny syngegynge, i 2021 går overskuddet til udlandsprojekt.
- Corona refundering fra kommunen.
- Opfølgning på læreplansarbejdet.
- Det gode samarbejde, som en del af fællesskabet.

Pinsetur

Bilag 2: Eksempel på nyhedsbrev til forældre

NØKKEN
- EN HAVE FOR BØRN

Nøkkenyt nov. 2019.

Kære Nøkkefolk

Vi har stadig flittigt besøg af håndværkere efter branden på 1.sal, og børnene har efterhånden vænnet sig til et rend af håndværkere nu og da. Huset står og det er det vigtigste. Vi har fået den bedste behandling af forsikringsselskabet og det betyder virkelig meget for os, -så fokus kan være hos børnene.

Tak for en smuk og inderlig lanternefest, nu er opgaven for os voksne, at bære det ydre lys med os i det indre, gennem den mørke tid. Det kan være svært for os voksne at være i nuet i længere tid, men det har så stor værdig og magi for det lille barn, at vi skaber en verden omkring dem, som er god, sand og skøn.

Vi holder forældremøde tirsdag d. 19.nov. kl. 19.30. Det bliver dejligt at se jer alle samlet igen, efter vi måtte aflyse arbejdsdagen i oktober. Det betyder uendeligt meget at vi mødes og plejer fællesskabet også mellem de voksne, som er grundlaget for den gode barndom.

Adventsspiral fejres den 29.nov. kl. 9-11, (HUSK HØSTKRANS). Her går vi spiralen sammen børn og forældre, mens vi venter på det der skal komme. Julen er en glædens tid, men også en masse andet og for at det ikke skal eskalere for børnene, er det godt at huske de stille stunder i hverdagen, uden for meget festivitas, medie indtagen, hast og jag. Målet for os er at skabe inderlighed, ærbødighed og ro i denne tid for, at undgå overstimulerede børn. Nogle gamle Nøkkeforældre har endda erfaret, at hvis der bor en nisse i hjemmet der giver nissegaver, så kommer den først med gaver når de kommer hjem fra børnehave, da det ellers har været svært for barnet at få sovet tilstrækkeligt i løbet af natten.

Husk at tjekke op på barnets ekstratøjkurv/pose, da den kolde tid venter og der er brug for ekstra tøj fra top til tå, også uldtrøje, uldvanter og uldhue, alt påført barnets navn.

Der afholdes JULEBASAR på flere af Steinerskolerne lør. D. 30.nov. 2019.

Tak for et smukt Høstmarked, vi fik i år den flotte sum af 8.785 kr. ind. Vi har i bestyrelsen og personalegruppen talt om hvad disse penge skal gå til og kommer med nogle forslag til forældremødet som I kan være med til endeligt at beslutte.

Med ro i sind, fra os i Nøkken

RUDOLF STEINER BØRNEHAVEN NØKKEN
STØVNÆS ALLÉ 41 2300 KØBENHAVN NV TLF.: 3880 2772 NOKKEN.DK@GMAIL.COM
BOERNEHAVENNOEKKEN.DK

Hønsene Perle og Tulle, hanen Snehvid måtte desværre flytte på landet.

Nøkkekyllinger

Mosetur